

Lokalokatə nga Bulusə ka ənji Kwalasiya

¹ Wiinə lokalokatə ca dzə daciiki Bulusə, masləkee əndə nga Yeesu *Aləmasiihu makə sətə mwayi Əntanfə. Inə da ndzəkənjushi'inaamə Timooti *

² ca nəhəpaa tuunə patə ənji nga Əntanfə də Kwalasiya. Ma una, ndzəkənjushi'iniinə nuunə ənji goonğa. Ləbə da Aləmasiihu nuunə. Wa Əntanfə Dəsənaamə a da koonə pwapoonə, ca vii koonə ndzaanə jamə.

*Kuyiriinə nga Bulusə tə Əntanfə putə nga ənji
Kwalasiya*

³ Ma inə agi da də'wa ka putə goonə, agi kuyiriinə niinə tə Əntanfə Dii Slandanaamə Yeesu Aləmasiihu taa guci patə.

⁴ Agi kuyiriinə niinə tə ci, acii kə fii inə makə sətə vii unə goonğa ka Yeesu Aləmasiihu. Kə fii inə əsə makə sətə cuuna uudə ənji nga Əntanfə patə.

⁵ Ma cuuna da ha'ə, acii agi kanə nuunə nə ka sətə dəkəpaa Əntanfə koonə gatə dagyə. Dagi fa Njunyi Habara, waatoo, wabənə nga tantanyinə, paariigyunə də sətə dəkəpaa Əntanfə koonə.

⁶ Agi siyinə nə wabənə nga Njunyi Habara asəkə duuniya patə. Agi kiranə nə ci njunyi

---

* **1:1 1.1** masləkee əndə: Gal. 1.1. **1:3 1.3** Af. 1.16; 1 Tees. 1.2-3. **1:4 1.4** Af. 1.15. **1:5 1.5** 1 Piita 1.3-4; Af. 1.13.

ndzaanə a ədzəmə ənji patə, makə sətə cii kəya kira n̄unyi ndzaanə aahadoonə noonə əsə, ndzanənə ka saa'itə 'watəgyuunə luu wabənəkii. Davə paaratəgyuunə paŋgəraŋə makə sətə d̄ii Əntaŋfə koonə barəkaanə.

⁷ Kə jigunyuunə pwapoonə ŋga Əntaŋfə acii kadashinə geenə Əpafərasə. Ma ca, əndətə ciina slənə ka hakii nə ci; də ədzəmə rəŋwə cii kəya slənə ka Aləmasiihu ahadoonə ka madəbama geenə. †

⁸ Ci bii keenə makə sətə kavə Ma'yanə ŋga Əntaŋfə uudənə a ədzəmuunə.

⁹ Ci d̄ii daga ka saa'itə fii inə habara goonə ha'ə, mazaarəmiinə ka d̄a də'wa ka Əntaŋfə ka putə goonə, ina d̄a də'wa kaa ca shiitə koonə patənə ŋga sətə mwayi ci, waatoo, wa ca tsakə koonə Ma'yanaakii koonə upaa han̄kala da shii uushi'inə ŋga'ə.

¹⁰ Mad̄a kə d̄ii ha'ə, ka mbeenə nuunə ka ndzaanə makə sətə mwayi Slandanaamə, una d̄a sətə kadeesəkə ka ci taa guci patə. Ka d̄anə nə ndzaanə goonə ŋga'ə də dagwa slənə kama kama, ka tsakənə nuunə dzənə aakəŋwa əsə agi shiinə tə Əntaŋfə.

¹¹ Ma ca, pooshi uushi ətə cii kəya ətee agi məghərəvənaakii. Aciikii agi kədiinə niinə aciikii əsə, kaa ca vii koonə ŋgeerənaakii ka shaŋə, una shii ndzaanə ndihə ndihə, una mbee ka sə'watə taa mi patə.

1:6 1.6 Slənə 2.41; Rooma 1.13; 1 Tim. 3.16. † **1:7 1.7** Əpafərasə: 4.12; Filim. 23. **1:8 1.8** 1 Koor. 8.1. **1:9 1.9-10** Af. 1.17; Fil. 1.9. **1:10 1.10** Af. 4.1; 2.10; Fil. 1.27. **1:11 1.11-12** Rooma 5.2; Af. 1.18.

¹² Kuyiriimə tə Dəsənaamə də moodasəka, acii kə mbu'utəgi ci duunə bahə upaa ηunyi uushi'iitə dəkəpaa ci ka ənjaakii agi camənə.

¹³ Ci luupaa taamə acii baawəfa nga təkunə, ca əjipaa taamə jamə agi ηwanjuunə nga Uzənaakii kadashinaakii.

¹⁴ Uzənaakii tifyagi kaamə 'waslyakəənə gaamə, daciikii ndzaa amə ka dimuyinə.

Wabənə agyanə Yeesu *Aləmasiihu da slənaakii

¹⁵ Ma Əntanfə, pooshi əndə sha nee ka ci. Amma ma Aləmasiihu ənə nee ənji də ginə, ndilə ndilə makə sətə dīi Əntanfə nə ci.

Ci nə nga təkəwanə palee ka patənə nga sətə ghənyi Əntanfə.

¹⁶ Taa mi patə, daciikii ghənyi Əntanfə, sətə agintanfə da sətə anə hanyinə, uushi'iitə ci ginə a nee da ətə pooshi ginə ka neenə patə, da uushi'iitə gatə dagyə da i əpinə a matii patə, taa iitə nə baawəfatii patə.

Daciikii ghənyi Əntanfə uushi'inə patə, ka ci ghənyi ci əsə.

¹⁷ Aləmasiihu nə təkəwanə nga taa mi patə, ci nə kilatii əsə.

¹⁸ Ci nə nə nga shishinəkii, waatoo, Ikəliisiya. † Ci 'watəgi də Ikəliisiya,

---

1:13 1.13-14 Yooh. 5.18; Luka 22.53; Slənə 26.18; Af. 1.6,7,21; 2.2; 6.12. **1:15 1.15** Yooh. 1.18; 2 Koor. 4.4; 1 Tim. 6.16; Ibər. 1.3. **1:16 1.16** 1.13; Yooh. 1.3,19; 1 Koor. 8.6; Ibər. 1.2. **1:17 1.17** Yooh. 1.1; 8.58. † **1:18 1.18** nə nga shishinə: 2.19; 3.15; Af. 1.22-23; ci 'watəgi: Slənə 4.2; 26.23; 1 Koor. 15.20; Səniinə 1.5.

tə ci 'watəgi Əntanƣə madeenə agi maməətə ənja
kaa ca ndzaanə ka gawə nga uushi'inə patə.

¹⁹ Acii kə kadeesəkə ka Əntanƣə

kaa Uzənaakii a ɲgərə

tə patənə nga ndilə ndilə tə ndzaanaakii.

²⁰ Kə kadeesəkə ka Əntanƣə əsə

kaa təya nara daciikii taa tii da mi patə.

Kə kira ci jamənə

dagi əjigi idənə nga Uzənaakii ashi ənfwa.

Də ɗanə ha'ə ɗeegi ci taa ka mi patə

a duuniya da dadagyə,

təya ndzaanə da ci ka ma rəɲwə yadə
mabizhinə.

²¹ Ma nga ɲukə, ma una, ənji daawaanə nga
Əntanƣə njuunə. Dzaɗə dzaɗə njuunə da ci acii
'waslyakəətə njuuna ɗaada da ətə njuuna hiima.

²² Amma, ma nga ənəna, kə hadatə Əntanƣə
duunə dagi əntənə nga Uzənaakii, koonə
ndzaa ka ma rəɲwə ləbə da ci, una shii ndzaanə
ka ənjaakii, una ndzaanə malaabakii, yadə
idəpaa uushi ashuunə, saa'itə nuunə a dzə
aakəɲwaciikii.

²³ Maɗa kaa ca ɗa ha'ə, see a dzuunə aakəɲwa
də vii ədzəmə ka Yeesu, una kəɲaanə ndihə
ndihə, goona gugudə. Gadə taa mi a ɲgərəgi
hanƣala goonə shaɲə, ga hiima goonə a dzəgi
anə sətə fii unə asəkə ɲunyi Habara. Ma nyi
Bulusə, slənaaki nə waaza ɲunyi Habaratsa.

1:19 1.19 2.9-10; Yooh. 1.16; Af. 1.23. **1:20 1.20** Rooma 3.25-26;
Af. 1.9-10,21; 2.13-16. **1:21 1.21-22** Rooma 5.10; Af. 2.12-13;
5.27.

Waatoo Njunyi Habarakii waazii ənji ka taa wu patə asəkə duuniya.

Slənə nga Bulusə ka ənji nə'unə tə Yeesu

²⁴ Yoo, ma nga ənəna, ka moodasəkə nə nyi putə nga cibəənə cii kya cibə ka putə goonə. Acii daga cibəənə cii kya cibə cii kya uudəpaa cibətə dəkəpaa Aləmasiihu ka putə nga shishinəkii, waatoo, Ikəliisiya.

²⁵ Əntanƒə ta'i tə nyi kaa nya ndzaa ka əndə slənənə ka Ikəliisiya. Ci kavə tə nyi ka ɗa slənətsə ka putə goonə, waatoo, slənə nga waazagi wabənaakii patə.

²⁶ Ma nga njukə, ma'umbeekii nji wabənə nga Əntanƒə ka ənja. Amma, ma nga ənəna, kə ngiragi ci panƒəraŋə ka ənjaakii.

²⁷ Ma təya, kə ɗii Əntanƒə aniya nga ngiragi ka tii ɗuunuunə da məghərəvənə nga sətə nji ma'umbeekii. Ma ətsa, ci nə: unə ətsə əntaa Yahudiinə maa, a ədzəmuunə nə Aləmasiihu. Waatoo, weewee ka ndzaanə nuunə ka hakii da Əntanƒə agi ɗuunuunaakii. §

²⁸ Aciikii tə Aləmasiihu ciina waaza ka ənji patə, ina dzalə tə tii, ina dzəgunə ka tii də hanƒala, keena kərə tə taa wu patə aakəŋwacii Əntanƒə, taa wu ahadatii, təya ndzaanə mazəŋakii agi ləbənətii da Aləmasiihu.

1:23 1.23 2.7; Af. 3.17; 1 Tim. 3.16; Ibər. 3.6. **1:24 1.24** 2 Koor. 1.5; 11.23-29; Af. 3.13. **1:25 1.25** Af. 3.1-3. **1:26 1.26-27** 2.2; 4.4; Af. 3.6. § **1:27 1.27** məghərəvənə: 3.4; Rooma 5.2; Af. 1.18. **1:28 1.28** Af. 4.13.

29 Ka putakii cii kya ciṅə agi slənəkii də maduunə ngeeriitə vii Aləmasiihu ka nyi. Ci ca slənə ashiki kaa nya uudəpaa slənəkii.

2

¹ Kə mwayi nyi una shii makə sətə cii kya ciṅə ka putə goonə da ənji Lawədikiya da hara ənjitə pooshi sha nee ka nyi də ginətii.

² Ma cii kya da ha'ə, koonə kəṅaanə ndihə ndihə də ngeerənə asəkə ədzəmuunə, una uudəshi, una shii ndzaanə ləbə ka hakii, una shii nḡa'ə tə wabəətə nji ma'umbeekii, koonə paaratəgi nḡa'ə tə sətə baarii Əntanḡə kaamə, waatoo, Aləmasiihu.

³ Daciikii tanə upaa nə ənji shii uushi da ḡunyi hiima patə.

⁴ Ma bii nyi ətsa, acii gadə taa wu a ha'utə duunə də makudə kudə wabənə nḡa jarəwiinə.

⁵ Taa nḡahi dīi amə dzadə dzadə, amma ləbə ka hakii nə ma'yanə gaamə. Makə fii nyi vii unə ədzəmə ka Aləmasiihu, kəṅaanuunə ndihə ndihə, kə dīi ka nyi moodasəka.

*Kura əpinə agi ləbənə da *Aləmasiihu*

⁶ Makə kə liwuunə tə Yeesu Aləmasiihu, ndzaa ci ka Slandanuunə, dəmə aakəṅwa də ndzaanə ləbə da ci ha'ə.

⁷ Ndzaamə asəkə ciikii makə sətə ci ənfwə a əji slərəginə aagi hanyi. Tsakəmə gərənə aakəṅwə aakəṅwa, dəmə aakəṅwa də vii

---

1:29 1.29 Af. 3.20; Fil. 4.13.   **2:2 2.2** 1.26-27; Af. 5.2.   **2:3 2.3**
 Waḡ. 2.4-5; 1 Koor. 1.24,30; Af. 3.19.   **2:4 2.4** 2.8; Rooma 16.18.
2:5 2.5 1 Koor. 5.3.

goonga ka ci makə sətə jigunyuunə, kuyiriimə tə Əntanfə taa guci patə.

⁸ Nəhəmə noonə na acii ga taa wu a ha'utə duunə də makurəŋə shiinaakii nga zaβə. Ma tsarə nga shiitsa, dagi alə'aada nga ənji shiŋkinə shigi da nga bariyatii, əntaa dagi dzəgunənə nga Aləmasiihu.

⁹ Ma bii nyi ətsa, acii ma Aləmasiihu, ashikii caama nee ka patənə nga ndilə ndilə tə ndzaanə nga Əntanfə.

¹⁰ Ma una, kə upaa unə tə patənə nga tanta-nyitə əpinə nga Əntanfə dagi ləbənə goonə da Aləmasiihu. Ci ca də ŋwanjuunə agyanə patənə nga uushi'iitə da i əpinə a matii, taa iitə nə baawədatii patə.

¹¹ Dagii ləbənə goonə da ci əsə upaa unə tantanyitə *ryaminanə. Waatoo, əntaa tsarə nga ryaminaatə ci ənji shiŋkinə a də, amma, ma tsarə nga ryaminaatsa, ŋgərəgi hankala nga də 'waslyakəənə. Ci nə ryaminanə nga Aləmasiihu.

¹² Ma saa'itə dīi ənji koonə bapətisəma, kə ndzaa ci makə kə ŋgədfəgi ənji tuunə ləbə da Aləmasiihu, ənjə a madəe koonə ləbə da ci əsə, acii kə gi'yuunə ŋgeerənə nga Əntanfə ətə madəe ka Aləmasiihu agi maməətə ənja.

¹³ Ma nga ŋukə, makə maməətə ənji nji Əntanfə a nee koonə putə nga slənə 'waslyakəənə goonə da putə nga ghatə shiinə goonə tə ci. Amma, ma nga ənəna, kə madəe

---

2:7 2.7 1.23. **2:8 2.8** 1 Tim. 6.20. **2:9 2.9-10** 1.19; 2.15,20; Af. 1.21. **2:11 2.11** Af. 2.11. **2:12 2.12** 3.1; Rooma 6.3-4; Af. 1.19-20; 2.6.

ci koonə ləbə da Aləmasiihu, ca tifyagi kaamə 'waslyakəənə gaamə patə,

¹⁴ ca tsəərəgi ləkaləkətə nga bəzə dəməətə nja nə'u taamə putə nga ghatə nə'u *bariya, ca tsəərəgi də gwa'avənə aashi ənfwa.

¹⁵ Də əntənə nga Aləmasiihu ashi ənfwa kanəvə ci ka ngeerənə nga patənə nga uushi'iitə da baawəda. Ca kwaasləgi mapa agyanətii patə, ca dāvə ka tii ayinə akəŋwacii patənə nga ənja.

¹⁶ Acii ha'ə, ga taa wu a yaaree ka dəəkə koonə bariya agyanə zəma taa sə nga sanə, taa daada kumənə, taa kumənə nga kəŋənə nga kura ləgida taa agyanə ifə uusərə nga əpisəka.

¹⁷ Ma uushi'iitsə patə, ma nga nukə, kə ndzaa tii ka məndzaaŋgu'inə nga sətə na da. Amma, ma tantanyinəkii, Aləmasiihu.

¹⁸ Goona kapaa rəgwa kaa taa wu a saawee koonə də banə oo'i, əndə'i uushi nə ci, acii puta cii kəya siini, ca həətəpaa naakii nə nga da'wa, ca paslə tə malaa'ikanyinə əsə. Ma tsarə nga əndətsa, aslətə naakii nə cii kəya aslətə zabə. Hiima nga əndə shiŋkinə nə hiimaakii.

¹⁹ Kə kagi tii tə Aləmasiihu ətə dīi ka nə nga shishinə, waatoo, Ikəliisiya. Makə sətə dīi shishinə nga ənda magəŋukii də bərəda ka gwadə ka gwada, ha'ə ndzaa Ikəliisiya patə magəŋukii ka hakii də baawəda nga Aləmasiihu, təya upaa zəma, təya gərə makə

2:13 2.13 Af. 2.1,5.   **2:14 2.14** Af. 2.15-16; 1 Piita 2.24.   **2:15 2.15** 2.9-10.   **2:16 2.16** Rooma 14.1-6.   **2:17 2.17** Ibər. 8.5.   **2:18 2.18** Af. 1.21.

sətə mwayi Əntaɲfə.

Məətənə da madətənə ləbə da *Aləmasiihu

²⁰ Yoo, kə shii unə, ma unə da Aləmasiihu, kə məətəgyuunə. Makə dʒii ha'ə, kə ndzaa ci, pooshi bariya ɲga əɲji *duuniya da ɲgeerənə anuunə ma'ə. Ya makə dʒii ha'ə əna, ka mi saɲə cuuna ənə ka ɖanə makə ɲga əɲji duuniya? Ka mi saɲə cuuna nə'u wabəətsə ci əɲjə a waaba? Agi banə nə əɲji:

²¹ “Ga ha kəsə sətə aaciiku, ga ha təbətə sətə, ga ha uree ka ətsə əsə”.

²² Ma tsarə ɲga bariyanyiitə patə, agyanə uushi'iitə ca saawagi pii pii ci təya wabə. Pooshi bwatyatii ma'ə. Əndə shiɲkinə ci saakii laalatə bariyanyinəkii da dzəgunənəkii.

²³ Ma tsaratii, ma neenə ənda, makə daga shiinə ca shigi, acii agi kavənə nə tii əndə ka paslənə, ca banee ka naakii na, ca cibə də shishinəkii. Amma, ma tantanyinəkii, ma bariyanyiitə patə, pooshi bwatyakii, acii pooshi tii da baawəda ɲga təɲapaa sətə mwayi shishinə ɖanə shaɲə.

3

¹ Kə shii unə, ma unə da Aləmasiihu, kə madəe Əntaɲfə koonə agi maməətə əɲja. Makə kə shii unə ha'ə, kavəmə hiima goonə agyanə sətə dagyə ka hatə dʒii Aləmasiihu dasə asəkə dəgələ ɲwanjuunaakii, da ciizəma Əntaɲfə.

2:19 2.19 1.18; Af. 4.16. **2:20 2.20** 2.9-10; Gal. 4.3-5,9. **2:21 2.21-22** Isaa. 29.13; Mat. 15.9; 1 Tim. 4.3; Ibər. 13.9. **3:1 3.1** 2.12; Af. 1.20.

² Davəmə hiima goonə agyanə sətə davə. Goona ka hiima ka sənə agi duuniya.

³ Acii kə mətəgyuunə, ma'umbeekii nə əpinə goonə asəkə cii Aləmasiihu ga Əntanfə.

⁴ Aləmasiihu nə tantanyinə nga əpinə goonə. Ka jigənə nuunə da ci, una ndzaanə agi dūunuunaakii saa'itə nii kəya jiga. *

Iirə əpinə da kura əpinə

⁵ Makə ha'ə ənə dīya, see a bwasee unə ka iirə ndzaanə goonə agi *duuniya. Waatoo, goona aləhiinə, goona dā ajjijnəənə, goona dā badawaanə, goona ndzaa ka moo slənə bwaya uushi'inə, goona nee ka uushi'inə mətə mətə, acii ka ndzaanə nə səkii makə uuləminə goonə.

⁶ Putə nga tsarə nga slənətsə ha'ə nə mabətəsəkə nga Əntanfə a shi aanə ənjitə naanagi ka fanə tə ci.

⁷ Unə də noonə nə maa, ma saa'itə unə ma'ə agi slənə 'waslyakəənə, kə njuuna dā tsarə uushi'iitsa.

⁸ Amma, ma nga ənəna, bwaseemə ka patənə nga uushi'iina. Waatoo, goona madēe ka mabizhinə, goona bəzə səka, goona dā ngərəkikinə, goona dzaanahiinə, goona wabə sə nga ayinə. Ma ətsa, ga ca shigi da moonə shanə.

3:2 3.2 Mat. 6.33. **3:3 3.3** Rooma 6.4; 2 Koor. 5.14. * **3:4 3.4** Gal. 2.20; Fil. 1.21; dūunuunaakii: 1.27; Fil. 3.21; 1 Koor. 15.43; 1 Yooh. 3.2. **3:5 3.5-8** Gal. 5.19-21. **3:5 3.5** Rooma 6.6,11; Gal. 5.24; Af. 4.19; 5.3. **3:6 3.6** Af. 5.6. **3:7 3.7** Rooma 1.18; Af. 5.8. **3:8 3.8** Af. 4.29; 5.4.

⁹ Goona jaarakēshi ma'ə əsə. Acii kə bwasee unə ka iirə ndzaanə goonə ŋga ŋukə da bwaya slənə goonə,

¹⁰ una upaa kura haŋkala. Ma ətsa, Əntaŋfə vii koonə. Agi dzənə nə ci də hadaginə taa guci patə kaa ca pusha da naakii haŋkala, koonə tsakə shiinə tə ci də ŋga'ə.

¹¹ Ci dīi, pooshi kama kamaanə ŋga Yahudiinə da hara slikərənə. Pooshi kama kamaanə ŋga *maryamina ənja da ənjitə pooshi ryaminii. Pooshi banə, waanə məshipətə ənda. Pooshi banə waanə əndətə pooshi shii uushi'inə. Pooshi banə waanə mava taa dimwa. Tii patə, uushi rəŋwə nə tii akəŋwacii Əntaŋfə. Amma Aləmasiihu nə magadə uushi. Ci nəndə a ədzəmə ənjitə ləbə da ci patə.

¹² Ma unə, ənji ŋga Əntaŋfə nuunə. Kə uu'i ci tuunə, kə ta'i ci tuunə. Makə ha'ə, nəhəmə təgunuunə ŋga ənja, una dfa ŋga'əənə, una həətəpaa noonə na akəŋwacii ənja, una kəsə ənji də moodfasəka, una sə'watə taa mi patə,

¹³ una ndzaa də səkə pu'u. Madfa kə ma'i mabizhinə ahada hara ənji agyuunə, wa təya tyaafyagishi. Tyaafyagishimə makə sətə tyaafyagi Slandanaamə tuunə.

¹⁴ Ma palee pata, uudəshimə, acii uudənə nə anətənə tuunə ka ma rəŋwə.

¹⁵ Ma jaməətə ci Aləmasiihu a vii, wa ca nəhə patənə ŋga uushi'iitə cuuna moo slənənə. Acii ka ndzaanə agi jamənə ha'ə 'wii Əntaŋfə tuunə,

---

3:9 3.9 Af. 4.22,25. **3:10 3.10** 'Wat. 1.26-27; Af. 4.24. **3:11 3.11** 2.11; Gal. 3.28; 1 Koor. 12.13. **3:12 3.12-15** Af. 4.2-4. **3:13 3.13** Af. 4.32. **3:14 3.14** Af. 5.2.

una ndzaanə makə əndə rəŋwə. Ndzaamə ka ənji kuyiriinə tə ci əsə.

¹⁶ Kəsətəmə wabənə ŋga Aləmasiihu a ədzəmuunə təŋə təŋə. Dzəgunəshimə, una dzaləshi ahadoonə də haŋkala. Duunətəmə tə Əntaŋfə də ka wanyanə kama kama, una dūunətə tə ci də wanyaatə ci Ma'yanaakii a vii koonə. Dəlamə də ci də moodəfuunə patə, una kuyirii tə ci.

¹⁷ Ma slənə goonə da wabənə goonə patə, dāmə də ləmə ŋga Slandanaamə Yeesu, una kuyirii tə Əntaŋfə Dəsənaamə də ləməkii əsə.

Ndzaanə ŋga ənji nə'unə tə Yeesu agi kura əpinə

¹⁸ Ma unə makinə, baneemə ka nuunə akəŋwacii ŋguyirənə goonə, makə sətə dəbee una dā agi ləbənə goonə da Slandanaamə.

¹⁹ Unə ŋguyirənə əsə, uudəmə makinə goonə, goona kəsə tə tii də bwaya aginə.

²⁰ Unə manjeevənə, fatəmə sətə ci ənjitə pwayi tuunə a ba koonə patə, una dātə, acii ci kadeesəkə ka Slandanaamə.

²¹ Unə dii manjeevənə əsə, goona dzalə manjeevənə goonə də bəzee ka səkətii zabə zabə, acii gadə ədzəmətii a lagi.

²² Unə maviinə, fatəmə sətə ci slanji nuunə ənji shiŋkinə a ba koonə patə, una dātə. Goona slənətə ŋga'ə wata ka rəgwa ginətii koonə shii kadeesəkənə ka tii. Amma slənəmə ka tii də

ədzəmə rəŋwə, makə dīi unə ka ənji gərə'unə ka Slandanaamə.

²³ Taa ŋgutə slənə cuuna slənə patə, slənəmə də ədzəmə rəŋwə, makə ka Slandanaamə cuuna slənə, əntaa wata ka putə ŋga ənja.

²⁴ Kə shii unə, Slandanaamə na vii koonə shikwa goonə, waatoo, sətə dəkəpaa ci ka ənjaakii. Acii Aləmasiihu nə tantanyitə Slandanuunə cuuna slənə ka ci.

²⁵ Patənə ŋga ma'waslyakə ənja, ka ki'itənə nə Əntaŋfə ka tii 'waslyakəənatii. Acii ma ca, ka lanə nə ci gəŋwanə də rəgwakii, paa ci ka tsaamənə ka məghərəvənə ŋga ənda.

4

¹ Unə slanjii maviinə, kəsəmə maviinə goonə də ŋunyi aginə, una had'a də tii makə sətə dəbee. Kə shii unə, tə'i Slandanuunə noonə əsə dagyə.

Wabənyinə kama kama

² Dəmə aakəŋwa də kədiinə acii Əntaŋfə. Ciŋəmə, goona zaarə. Kuyiriimə tə ci əsə.

³ Ma una d'a də'wa, kədiimə ka putə geenə əsə, ka Əntaŋfə a wunəgi keenə rəgwa, keena waaza wabənaakii ka ənja, ina dzəgunə ka tii wabənə ətə nji ma'umbeekii, waatoo, wabənə agyanə Aləmasiihu. Acii ka putakii nə nyi a furəshinə əndzə'i.

⁴ Dəmə də'wa, kaa nya shii wabənə furəŋə furəŋə agyanəkii ka ənji makə sətə dəbee.

3:24 3.24 Af. 6.8.   **3:25 3.25** Yak. 2.1.   **4:1 4.1** Leew. 25.43.
4:2 4.2-4 Rooma 15.30; Af. 6.18-19.   **4:2 4.2** Fil. 4.6; 1 Tees. 5.17.   **4:3 4.3** Rooma 15.30.   **4:4 4.4** 1.26.

⁵ Hakilamē ndzaanē goonē ahada ɛnjitē ma'ə maluumē tē Yeesu. Taa ŋgutē saa'i patē, ɔfamē ha'ə.

⁶ Wa wabənē goonē a ndzaanē ŋga'ə, wa ca ndzaanē ghəghə'i, ca tsakē ɛnja. Shiimē sē ŋga jikənē taa ka wu patē dē rəgwakii.

Muudinē ŋga wabənē

⁷ Ma agyanē habaraaki, kadē nē Tikikusē a ba koonē patē. Ma ca, ndzəkəŋushi'inaamē nē ci, moodəkii. Agi slənənē nē ci dē ədzəmē rəjwə. ɛnji slənē ka Slandanē niinē da ci. *

⁸ Ci dīi cii kya sləkee ka ci aabii unē, koonā shii makē sətē dīi inē ganē, ca tsakē koonē ŋgeerənē a ədzəmuunē.

⁹ Tii da Unisimasē na dzə. Ma ca, kadashinē geenē, ndzəkəŋushi'inaamē nē ci, mahoola ɛnda, ɛndē vəranē goonē. Ka banē nē tii koonē sətē ca ɔaada ganē patē. †

¹⁰ Ma Arisətarəkusē ɛnē dīi inē ganē a furəshina da ci, kē nəhəpaa ci tuunē. Kē nəhəpaa Marəkusē tuunē ɛsə, ɛtē dīi tii ka dzədzənē rəjwə da Barənaba. Madfa kē mbu'i Marəkusē aa hoonē, luumē mu'umuunaakii makē sətē shi nya bii koonē. ‡

¹¹ Kē nəhəpaa Yeesu ɛtē ci ɛnjə a 'wa Yusətusē tuunē ɛsə. Ma ahada ɛnji slənənē ciina slənē da tii putē ŋga *ŋwanjuunē ŋga ɛntanɔfə, wata tii makē tanē nē Yahudiinē. Kē cakē tii tē nyi ŋgaanɔga'ə.

4:5 4.5 Af. 5.16. **4:6 4.6** Af. 4.29; 1 Piita 3.15. * **4:7 4.7** Tikikusē: Af. 6.21-22. † **4:9 4.9** Unisimasē: Filim. 10-12. ‡ **4:10 4.10** Arisətarəkusē: Slənē 19.29; 27.2; Filim. 24; Marəkusē: Slənē 12.12.

12 Kə nəhəpaa Əpafərasə, əndə vərənə goonə, tuunə əsə. Ci maa, əndə slənə ηga Yeesu Aləmasiihu nə ci, mabədamə ci ka dfa də'wa ka putə goonə də ədzəmə rəjwə. Agi ciηənə nə ci də dfa də'wa taa guci patə koonə kəŋaanə ndihə ndihə, una shii slənə sətə mwayi Əntanfə patə, una slənətəgi əsə. §

13 Kə nee nyi də ginəki makə sətə cii kəya zaarə ka slənənə koonə da ka ənji Lawədikiya, da ənji Yarapwalisə əsə.

14 Kə nəhəpaa kədashinə gaamə əndə kuzəka Luka tii da Dimasə tuunə. *

15 Nəhəpaamə keenə tə ndzəkəŋushi'inə də Lawədikiya. Nəhəpaamə keenə tə Niməfa da ənji Ikəliisiya ətə ca dza də nə gatə asii. †

16 Mada kə uudəpaa unə jəŋgatə ləkələkatənə ahadoonə, viimə ka Ikəliisiya ηga Lawədikiya, təya jəŋgatə ahadatii əsə. Tə'i ləkələkatətə nyaahə nyi ka tii əsə, kadə nə təya sləkee koonə. Mada kə liwuunə, jəŋgatəmə ahadoonə.

17 Ma banuunə ka Arəkipusə, wa ca ciηə a ma slənətə vii Slandanaamə ka ci, kaa ca uudəpanə. ‡

18 Nyi Bulusə də ciinəki ca naahə muudinə ηga wabəəna. Kə nəhəpaa nyi tuunə. Ga ca zaanə koonə tuu'ina, a furəshina nə nyi. Wa Əntanfə a dfa koonə pwapoonə.

---

§ **4:12 4.12** Əpafərasə: 1.7; Filim. 23. * **4:14 4.14** Luka: 2 Tim. 4.11; Filim. 24; Dimasə: 2 Tim. 4.10. † **4:15 4.15** Lawədikiya: Səniinə 3.14. ‡ **4:17 4.17** Arəkipusə: Filim. 2.

Gude: Kura Aləkawalə nga Əntənfə
Gude: Kura Aləkawalə nga Əntənfə New Testament

copyright © 2000 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Gude

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2025-05-02

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 2 May 2025 from source files
dated 2 May 2025

56396c70-45d3-5118-be46-8c4c3fec34f1